

Siep van den Berg (1913 - 1998)

Het was op 14 januari 2013 precies 100 jaar geleden, dat beeldend kunstenaar Siep (Sijbren Ridsert) van den Berg in het Friese dorpje Tirns werd geboren. Van den Berg bezocht als tweede zoon van een smid de ambachtsschool te Sneek. Hij werd huisschilder en tekende en schilderde in zijn vrije tijd. Tussen 1930 en 1933 volgde hij de opleiding tekenen en boetseren aan de Avondnijverheidsschool in Groningen. Hij had er les van onder anderen Ploeglid Jan Altink. In 1935 richtte hij samen met de Duitse glaskunstenaar Oskar Gubitz, die hij tijdens zijn werk als reclametekenaar in Leeuwarden had leren kennen, het lichtreclamebureau "De Sleutel" in Groningen op. In 1938 zag de drukker/schilder Hendrik Nicolaas Werkman bij een bloemist een bloemstilleven van Van den Berg. Hij nodigde de jonge kunstschilder uit voor een kennismaking, uitmondend in een mentorschap en vriendschap.

Vanaf 1939 huurde Van den Berg aan de westkant van de Hereweg in Groningen, tegenover het Sterrebos, een oud theekoepeltje als atelier en legde hij zich volledig toe op het kunstenaarschap. Direct na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog liet hij zich uitschrijven als vennoot bij "De Sleutel". In 1943 trouwde hij met Fietje (Sophia Gerharda) Werkman, de jongste dochter van Hendrik Werkman en diens eerste vrouw Jansje Cremer. Als lid van de kunstadviescommissie van Het Berenhuis was Van den Berg degene die Karel Appel, Corneille en Eugène Brands al in het voorjaar van 1946 in Groningen liet exposeren, nog voor zij internationaal bekendheid kregen. Hij bezocht tussen 1948 en 1955 met regelmaat Parijs en volgde tekenlessen aan de Académie de la Grande Chaumière. Na zijn scheiding van Fie Werkman verhuisde hij in 1955 naar Amsterdam.

Aanvankelijk schilderde hij "naar de natuur", maar zijn stijl ontwikkelde zich na 1945 via het kubisme naar geometrische abstractie en constructivisme. Hij was bevriend met dichters als Gerrit Achterberg, Adriaan Roland Holst, Lucebert, M. Vasalis, Kees Winkler en Rob Verbeek en verluchtte vanaf 1949 meer dan 50 rijmprenten die – in beperkte oplage – bij de jaarwisseling werden verspreid onder vrienden van de dichter en kunstenaar. Hij kende honderden gedichten uit het hoofd, die hij graag voordroeg. Er verschenen bibliotheekmappen met zeefdrukken en gedichten en dichtbundels met illustraties van Van den Berg.

De flamboyante Groninger architect Jan Martini werd na hun kennismaking in 1954 een groot bewonderaar en verzamelaar van zijn werk. Siep van den Berg was nauw betrokken Galerie De Mangelgang in Groningen en bij het ontstaan van Galerie Waalkens in Finsterwolde. Ook zijn tweede huwelijk, met de Amsterdamse Thea Nieuwhof, met wie hij in 1964 trouwde, eindigde begin jaren zeventig in een scheiding. Als gevolg van een verlamming (syndroom van Guillain-Barré), die zich in de zomer van 1966 openbaarde, kon hij jarenlang geen doek op een ezel zetten. Met grote wilskracht revalideerde hij in Beatrixoord in Haren en in zijn inmiddels naar de huidige plek in het Sterrebos verplaatste koepeltje, maar hij heeft nooit meer zonder stok kunnen lopen. Vanaf februari 1974 huurde hij een atelier aan de Brouwersgracht 113 in Amsterdam. Hij heeft daar tot zijn dood in 1998, aangemoedigd door vrienden en door zijn partner Niesje Hoek, honderden kleurrijke, constructivistische composities in verschillende afmetingen geschilderd. De koepel in Groningen hield hij aan als opslagplaats en pied-à-terre. Kunsthistoricus prof.dr. H.L.C. Jaffé noemde hem "de enige uitgesproken vertegenwoordiger van het konstruktivisme in Nederland".

Behalve schilderijen maakte Van den Berg ook collages, wandschilderingen en -plasticen, geveldecoraties en metaalsculpturen. Hij ontwierp glaspanelen, hekwerken en met mozaïek ingelegde betonnen tafels. Als beeldhouwer was hij autodidact. In 1983 schonk hij aan zijn geboortedorp het beeld Libbensline (Levenslijn), dat op 13 oktober van dat jaar werd onthuld door de toenmalige Commissaris der Koningin Hans Wiegel. De Humanistische Omroepstichting zond in 1986 een TV-documentaire uit, waarin Van den Berg over zijn leven en werk vertelde. Siep van den Berg overleed op 27 oktober 1998, korte tijd nadat in het Groninger Museum en in het Centrum Beeldende Kunst in Groningen overzichtstentoonstellingen aan zijn werk werden gewijd. Toen verscheen ook het boek "Siep van den Berg sinds 1913", uitgegeven door de Vereniging De Koepel Siep van den Berg. Op 23 maart 2014 verscheen bij Uitgeverij Wijdemeer bv te Leeuwarden de rijk geïllustreerde biografie "Dichter bij Siep" van de hand van Simon Deinum. In de biografie met 480 afbeeldingen, is een overzicht van exposities en door Siep verluchte rijmprenten opgenomen.

Exposities:

Vanaf 1940 was werk van Siep van den Berg te zien tijdens meer dan 100 groeps- en solo-exposities in diverse galerieën en o.a. in het Haags Gemeentemuseum, het Groninger Museum, het CBK Groningen, de Folkingestraat Synagoge, Pictura Groningen en Museum Belvédère te Heerenveen/Oranjewoud.